

Uppföljning säkerhet, krisberedskap och civilt försvar 2022

Beslutad 2023-, av:

Sammanfattning

Mycket har ställts på ända 2022 och året kommer för alltid att var förknippat med krig i Europa när Ryssland 24 februari startar en storskalig invasion av Ukraina. Covid-19 pandemin har fortsatt att påverka regionens förmåga att utföra sitt uppdrag. Flera av de planerade aktiviteterna för 2022 har dock kunnat genomföras då pandemin började avklinga under året.

Regionen inledde under hösten ett arbete med att utveckla och förbättra det interna riskhanteringsarbetet med målet att hela regionen ska arbeta utefter en gemensam riskhanteringsprocess. Ett arbete med att kartlägga sambandet mellan strategisk styrning, riskhantering och intern kontroll har startat upp.

Regionen ska genom risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) minska sårbarheter i verksamheter och öka förmågan att hantera kriser i fredstid samt skapa grundläggande förmåga till civilt försvar. Arbetet har pågått löpande sedan 2007 och planeras och följs upp årligen samt i slutet av varje mandatperiod. Resultatet av RSA är ett viktigt underlag för att planera och arbeta vidare med att stärka krisberedskapen i regionen och skapa robusthet i samhällsviktiga verksamhet. Innevarande mandatperiod har gråzon varit i fokus för regionens arbete med RSA.

2022 togs centrala avbrottsrutiner för bland annat elavbrott och störning i vattenförsörjningen fram. Gasförsörjning är ett av de områden som under året identifierats där det finns behov av reservrutiner. Arbetet med centrala reservrutiner har fortsatt men fokus har också kunnat läggas på att stötta mer verksamhetsnära lokala reservrutiner.

Arbetet med civilt försvar har under året utgått från uppdragen från överenskommelsen mellan Socialdepartementet och SKR gällande hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar.

Covid-19 pandemin har belyst och påvisat behovet av en stärkt försörjningsberedskap och att den lagerhållning som funnits i flera regioner inte varit tillräcklig. Rysslands krig i Ukraina och sanktionerna mot Ryssland har bland annat medfört att regionen har tvingats arbeta mer intensivt med försörjningsberedskap än tidigare. Det har framför allt gällt områdena sjukvårdsmaterial, medicintekniska produkter samt läkemedel.

TiB har haft 148 ärenden att hantera under året, varav 7 föranlett att TiB fattat beslut om särskild händelse och inrättat regional särskild sjukvårdsledning.

Under året har en ny stabsstruktur för regional särskild sjukvårdsledning arbetas fram med utgångspunkt i NATO-modellen och bygger på Länsstyrelsen Jämtlands stabsstruktur. Stabsstrukturen beslutades under hösten.

Under året genomförde och deltog regionen i ett antal interna och externa utbildningar, träningar och övningar med fokus på drift/samhällsstörning och katastrofmedicin inom området särskild händelse och gråzon.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	2
1 2022	5
2 NATIONELLA SÄRSKILDA HÄNDELSE 2022	5
2.1 Covid-19 pandemin	5
2.2 Försämrat säkerhetsläge i Europa	6
3 SYSTEMATISKT SÄKERHETSARBETE	7
3.1 Riskhantering	7
3.1.1 <i>Riskhanteringsprocessen</i>	7
3.2 Regionalt säkerhetsråd	7
3.3 Hot och våld	8
3.4 Ordningvaktorganisation	9
3.5 Systematiskt brandskyddsarbete (SBA)	9
4 RISK- OCH SÅRBARHETSANALYSER	9
4.1 Sammanfattning av arbete och prioriterade åtgärder	10
4.2 Robusta hälsocentraler	11
4.3 Avbrottsplanering	11
4.4 Vattenförsörjning	12
4.5 Klimatanpassning	12
5 KRIS- OCH KATASTROFMEDICINSK BEREDSKAP	13
5.1 Tjänsteman i beredskap (TiB)	13
5.2 Krisledningsnämnd	13
5.3 Regional särskild sjukvårdsledning	13
5.3.1 <i>Ny stabsstruktur</i>	13
5.4 Regionalt krisledningsråd	14
5.5 Lokala kriskommittéer	14

5.6	Inträffade händelser	14
6	SÄKERHETSSKYDD	15
6.1	Signalskydd	15
7	CIVILT FÖRSVAR	16
7.1	Försörjningsberedskap	16
7.2	Frivilliga, Frivilliga försvarsorganisationer och trossamfund	17
8	RAKEL	17
9	UTBILDNING, TRÄNING OCH ÖVNING	18
10	SAMVERKAN	19
11	PLANERING INFÖR 2023	19

1 2022

Mycket har ställts på ända detta år och 2022 kommer för alltid att var förknippat med krig i Europa när Ryssland 24 februari startar en storskalig invasion av Ukraina. Covid-19 pandemin har fortsatt att påverka regionens förmåga att utföra sitt uppdrag. Flera av de planerade aktiviteterna för 2022 har dock kunnat genomföras då pandemin började avklinga under året.

Planerade åtgärder under 2022 var bl.a. att:

- fördjupa planering för civilt försvar i hälso- och sjukvården
- utveckla arbetssätt i regionens särskilda sjukvårdsledning genom att t.ex. införa analysfunktion, och färdigställa rutiner för sambandsfunktion Rakel i särskild sjukvårdsledning
- genomföra uppdragen från överenskommelsen hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar
- fortsatt översyn av vaktorganisation och dess organisatoriska tillhörighet
- fortsätta arbetet med robusta hälsocentraler
- utveckla arbetet med kontinuitetshantering
- genomföra utbildning och övning inom PDV, pågående dödligt våld
- genomföra åtgärder som framkommit efter förmågeanalys terrorhändelse
- genomföra uppdrag om försörjningsberedskap/lagerhållning
- göra översyn av sjukvårdsgrupper i primärvården avseende uppdrag, organisation och skyddsutrustning
- bistå ambulanssjukvården och akutmottagningen med att införskaffa godkänd skyddsutrustning för farliga ämnen (CBRNE)
- påbörja planering inför O-ringen 2023
- delta i länsstyrelsens arbete med handlingsplan för klimatanpassning för Jämtlands län
- genomföra katastrofmedicinsk kurs
- genomföra prehospital sjukvårdsledning
- genomföra kursen särskild sjukvårdsledning på hemmaplan
- införa interaktiv brandutbildning för Region JH

2 Nationella särskilda händelser 2022

2.1 Covid-19 pandemin

2022 fortsatte pandemin påverka regionens förmåga att utföra sitt uppdrag, om än i mindre grad än de två tidigare åren. Regionens anpassade särskilda ledning för covid var aktiverad vid ett antal tillfällen under året. Smittspridning satte fart efter Storsjöyan i slutet av juli vilket medförde en påfrestning för bemanningen av hälso- och sjukvården. I december aktiverades den anpassade särskilda ledningen igen och denna gång på grund av en samlade smittspridning av covid, influensa och RS-virus. Ledning var aktiverad till januari 2023. Strukturen för ledning och styrning som sattes 2020 har underlättat arbetet i ledningarna under 2022.

Samverkan med lokala, regionala och nationella aktörer har varit ett viktigt inslag under pandemin. Struktur för samverkan som byggdes upp under 2020 både i länet och mot nationella myndigheter fortsatte att fungera bra.

Regionen har fortsatt att rapportera en lägesbild varje vecka som en del av den nationella lägesbild som Socialstyrelsen har ett regeringsuppdrag att sammanställa varje vecka. Under hösten förenklades inrapporteringen till att endast omfatta antal inlagda patienter med covid-19 som primär- eller bidiagnos.

Under hösten påbörjades processen med att samla in och återbörda skyddsmask 90 till Försvarsmakten.

2.2 Försämrat säkerhetsläge i Europa

24 februari vaknade världen till att Ryssland inlett en storskalig invasion av Ukraina och att det åter var krig i Europa. Kriget medförde ett mycket försämrat säkerhetsläge i närområdet vilket bl.a. medfört att Sverige, tillsammans med Finland, lämnat in en ansökan om medlemskap i försvarsalliansen NATO.

Tjänstemän i beredskap fattade beslut om särskild händelse och en anpassad särskild ledning etablerades. Fokus för ledningen var att ta fram en lägesbild hur regionen påverkas och skulle kunna påverkas av kriget. Under året genomfördes åtgärder för att öka regionens robusthet och motståndskraft. Dessa åtgärder var i huvudsak inom områdena cybersäkerhet, ökad lagerhållning, förmåga till mottagande av flyktingar samt att bemöta påverkanskampanjer.

En målbild kopplat till regionens värdeord togs fram och kommunicerades.

Den anpassade särskilda ledningen var etablerad till juni för att under sommaren vara sammanslagen med den särskilda ledningen för covid. I slutet av augusti avslutades ledningen. Från mars rapporterar ett flertal verksamheter sin lägesbild kopplat till de störningar som kriget och sanktionerna mot Ryssland medför. Denna rapportering har fortsatt under 2023.

3 Systematiskt säkerhetsarbete

3.1 Riskhantering

Regionen inledde under hösten ett arbete med att utveckla och förbättra det interna riskhanteringsarbetet med målet att hela regionen ska arbeta utefter en gemensam riskhanteringsprocess. Ett arbete med att kartlägga sambandet mellan strategisk styrning, riskhantering och intern kontroll har startat upp. Regionen arbetar med riskhantering men det behövs en tydligare styrning och styrande dokument för att lyckas implementera processen riskhantering. Riskhantering, d.v.s. förebyggande åtgärder, ska finnas med i regionens alla ledningssystem, vilket kräver ett helhetsperspektiv och en kartläggning av organisationen som helhet.

Under 2023 kommer en GRC (governance, risk and compliance) funktion att inrättas, som kommer att jobba fram metoder och arbetssätt som Regionen ska implementera. Det planeras workshops med andra lednings- och stödprocesser som är kopplade till styrning, riskhantering och internkontroll, både på strategisk och operativ nivå.

3.1.1 Riskhanteringsprocessen

Regionala säkerhetsrådet har identifierat att det behövs översyn av regionens arbete med riskhantering. Detta för att skapa en standardisering och systematik i hur regionen identifierar, analyserar och följer upp risker inom alla verksamheter i organisationen. Riskhanteringsprocessen ingår och är en del i riskhantering, vilket innebär att det ingår i styrningen. Att systematisera Regionens riskhanteringsprocess skapar en mer robust organisation.

Under 2023 kommer en riskbank i Stratsys att skapas för att samla regionens risker för att få en helhetssyn och en möjlighet att analysera och följa upp samt skapa underlag till ledningen som stöd för styrning och inriktning.

3.2 Regionalt säkerhetsråd

Syftet med säkerhetsrådet är att kunna arbeta med risker och säkerhetsfrågor i ett brett perspektiv. Fyra möten har kunnat genomföras under året. Återkommande frågor är uppföljning och analys av större säkerhetsrelaterade händelser samt risker, riskhantering, risk- och sårbarhetsanalyser, säkerhetsskydd och civilt försvar. Rådet är referensgrupp för regionens arbete med klimatanpassning och arbetet med avbrottsplanering. En förstudie om riskhantering är genomförd och beslut är taget av regionledningen att arbetet med att kartlägga regionens riskhanteringsprocess ska ske vilket påbörjades under hösten. Representerade funktionsområden i rådet presenteras i "Riskcirkeln" på nästa sida.

3.3 Hot och våld

Den situation som finns med missbrukare vid sjukhuset har förbättrats under 2022, men det finns fortsatt en problematik med drogrelaterade händelser både på sjukhuset och i primärvården som i en del fall renderat i hot och våld händelser. En bidragande orsak bedöms vara LARO-verksamheten och till viss del sprutbytesverksamheten. Avsaknaden av tillnyktringsenhet, TNE, har också varit märkbar under 2022. Under året har ansvariga för nämnda verksamheter tillsammans med säkerhetssamordnare fortsatt arbeta förebyggande för att skapa en trygg miljö för patienter, personal och besökare och arbetet kommer att fortgå under 2023. Utredning och fortsatt arbete inom hot och våld har genomförts av Regionstaben.

Det är viktigt att det finns en nolltolerans mot hot och våld och att avvikelser rapporteras samt följs upp. De verksamheter som normalt har flest händelser med hot och våld är akutmottagningen och psykiatrin. Utbildning inom hot och våld har genomförts i flera verksamheter inom regionen. Det är viktigt att verksamheterna utarbetar rutiner gällande hot och våld utifrån de regionövergripande riktlinjer som finns. Hot och våld är ett område som är viktigt att arbeta vidare med även för regionens förtroendevalda. Dialog sker fortlöpande med Regionfullmäktiges presidium kring dessa frågor och dialogen kommer att ske över tid. Detta arbete är särskilt viktigt efter ett val, som 2022, då nya förtroendevalda börjar i regionens politiska organisation.

Uppdrag från Regionstyrelsen våren 2021 avseende hot och hat mot anställda och förtroendevalda i regionen redovisades till regionstyrelsen i maj. Styrelsen uppdrog till regiondirektören ta fram ett regelverk för hur regionen ska förebygga, hantera och utvärdera hot och våld samt otillåten påverkan. Regelverket ska utgå från riskhanteringsprocessen och samarbete och samverkan med polis, länets kommuner och politiska partier i regionen ska ske. Ett förslag för fortsatt arbete presenterades för regionledningen som fattade beslut om att en arbetsgrupp som ska ledas av HR. Arbetsgruppen ska bland annat beskriva processen för hur regionen ska förebygga, hantera och utvärdera hat, hot, våld samt otillåten påverkan samt ansvarsförhållandena i processen.

3.4 Ordningsvaktorganisation

Ordningsvakternas uppgift i stort är att svara för ordningshållande och säkerhet samt ge bistånd till verksamheterna i vid mening, såväl dag- som nattetid. De utför rutinmässigt ronderingar av regionens lokaler och parkeringsövervakning av besöks- och personalparkeringar. Vid behov vidtas åtgärder vid inbrotts-, överfalls- och brandlarm. Det finns ett behov av ordningsvakter i de flesta vårdverksamheterna där det störst behov bedöms finnas inom psykiatrin samt på akutmottagningen. Hot- och våldssituationer uppfattas ha ökat över tid vilket ger en otrygghetskänsla hos vårdpersonal. Ordningsvakterna tycker att den viktigaste uppgiften är att finnas synlig och tillgänglig på sjukhuset, både i förebyggande syfte och vid olika hotsituationer för personal och patienter. Det finns behov av ökad tillgänglighet av ordningsvakt.

I slutet av året fick beredskapschef och fastighetschef ett uppdrag från regionsstabschefen att utreda vaktorganisationens organisationstillhörighet. Uppdraget ska redovisas våren 2023.

3.5 Systematiskt brandskyddsarbete (SBA)

2022 upphandlades och infördes en interaktiv brandutbildning i regionen vilken underlättar för medarbetarna att genomföra den digitalt i stället för fysiskt på Trygghetens hus. Bytet till interaktiv utbildning genomfördes i Kompetensportalen och den har blivit positivt mottagen i organisationen. Som komplement till den interaktiva utbildningen genomförs ett praktiskt moment med släckning under ledning av Räddningstjänsten. Det praktiska momentet genomförs över hela länet så att det underlättar för personal på en hälsocentral att genomföra momentet utan långa resor. Utbildningar ska, efter ett beslut av RD, genomföras vartannat år.

Räddningstjänsten har genomfört två tillsyner på sjukhuset under året vilka båda utlöst med ett godkänt resultat.

Mallen för SBA har under året flyttats från Centuri till Stratsys för att underlätta för verksamheterna att genomföra sin SBA.

4 Risk- och sårbarhetsanalyser

Enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska regionen genom risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) minska sårbarheter i verksamheter och öka förmågan att hantera kriser i fredstid samt skapa grundläggande förmåga till civilt försvar. Arbetet har pågått löpande sedan 2007 och planeras och följs upp årligen samt i slutet av varje mandatperiod. Resultatet av RSA är ett viktigt underlag för att planera och arbeta vidare med att stärka krisberedskapen i regionen och skapa robusthet i samhällsviktiga verksamheter. Den årliga rapporteringen skedde planenligt till Länsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt Socialstyrelsen 2022.

Innevarande mandatperiod har gråzon varit i fokus för regionens arbete med RSA. Med gråzonsproblematik avses ett tillstånd där hela eller delar av Sverige på grund av, störningar och bortfall av samhällsviktiga system som exempelvis IT, telefoni, Rakel m.m. Det är mycket

svårt att avgöra orsaken till störningarna och bortfallen. Störningarna kan i sin tur påverka den infrastruktur som regionen är beroende av för t.ex. vatten- och elförsörjning.

På grund av pandemin och de begränsade möjligheterna att genomföra övningar med befattningshavare samlade fysiskt har delar av tidigare planering skjutits på framtiden. Därför har beslutet fattats att området gråzonsproblematik fortsatt ska vara inriktningen för RSA-arbetet under mandatperioden 2023–2026.

Gråzonsproblematik är nära sammankopplat till arbetet med säkerhetsskydd och civilt försvar. En viktig skillnad är att gråzonsproblematiken utspelar sig i fredstid d.v.s. Sverige befinner sig inte i höjd beredskap. Utmärkande för problematiken är att det råder osäkerhet huruvida störningarna är avsiktligt orsakade eller om det rör sig om olyckor.

4.1 Sammanfattning av arbete och prioriterade åtgärder

Ett antal större scenariobaserade analyser har genomförts sedan 2007. Från varje analys utfaller en mängd åtgärdsförslag som värderas och prioriteras utifrån bedömd effekt och kostnad. Andra analyser (t ex säkerhetsskyddsanalys, förmågeanalys för terrorhändelse), övningar och erfarenheter från inträffade händelser har också bidragit till åtgärdsförslag.

Åtgärder, som sedan tidigare är beslutade som prioriterade och där arbete pågår, är:

- Vattenförsörjning sjukhus
- Robusta hälsocentraler
- Avbrottsplanering
- Försörjningsberedskap
- Uthållighet krisledning
- Åtgärder inom sektionering och skalskydd
- Klimatanpassning

2020 sammanställdes alla åtgärdsförslag i en så kallad syntes. De åtgärdsförslag som återkommer från analyser och händelser, och som beräknas ge effekt för att motstå olika typer av händelser, har prioriterats. Samtliga åtgärder syftar till att stärka regionens förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och att kunna stå emot olika sorters störningar. För att inrikta arbetet 2021 och framåt har förslag till prioritering av åtgärdsplanering sammanställts och beslutats av regiondirektören. En årlig översyn görs av åtgärdsförslagen så att nytillkomna analyser, övningar och erfarenheter från händelser tas tillvara. Därigenom skapas ett systematiskt arbete för robusthetshöjande åtgärder i regionen.

Åtgärderna är indelade i tre prioritetsnivåer:

Prioritet 1

- Utveckla åtgärds kort TiB för väderhändelser och Pågående dödligt våld (PDV) händelser,
- utveckla förmåga att skapa, kommunicera och dela lägesbilder,
- utveckla kompetens och säkerställa resurser inom GIS (geografiskt informationssystem) samt
- att stärka kompetens och utarbeta arbetssätt för att kunna beakta klimatrisker i regionens planering och drift av fastigheter.

Prioritet 2

- Öka robusthet och beredskapskrav i avtal,
- åtgärder inom farliga ämnen (CBRN/RSF),
- planering för alternativ tillverkning av mat,
- planering inför stora evenemang samt
- att utveckla klimatanpassningsarbetet (t ex ansvarig klimatanpassning).

Prioritet 3

- Övning med stort skadeutfall,
- öka förmågan inom kommunikation kopplat till höjd beredskap och desinformation,
- skapa uthållighet i vårdverksamhet samt
- öka samarbete och användande av frivilliga organisationer.

4.2 Robusta hälsocentraler

En slutrapport för projektet presenterades 2021. Syftet med projektet var att ta fram åtgärdsförslag som säkerställer att hälsocentraler och primärvården ska ha en förmåga att möta behovet av sjukvård såväl i vardag, kris och ytterst krig. Regeringen har uttalat att den dimensionerande målbilden är ytterst krig vilket även ligger till grund i det fortsatta arbetet.

Deltagare i projektet var personer kompetens inom med fastighetsdrift, försörjnings- och krisberedskapsfrågor i regionen. En viktig del för att få en heltäckande bild av robusthet har varit inhämtning av information från kommunerna och Försvarsmakten.

Projektrapporten föreslår att alla hälsocentraler inte behöver ha samma nivå på robusthet utan kan indelas i tre olika nivåer med olika uppdrag vid vardag, kriser och ytterst krig. Kopplat till varje nivå finns åtgärdsförslag och krav på fastighetsteknisk robusthet, försörjningsberedskap samt krishanteringsförmåga. Projektet har tagit fram förslag på vilka hälsocentraler som ska ha en högre nivå av robusthet. Under året anställdes en person som ska stödja primärvården i att arbeta med ökad robusthet utifrån åtgärder förslagna i projektrapporten. Anställningen finansieras med riktade statsbidrag inom överenskommelsen om hälso- och sjukvården arbete med civilt förvar. Ett beslut om nivåindelning av regionens hälsocentraler är fattat av regionstyrelsen. I det fortsatta arbetet med åtgärdsförslagen finns det ett behov av beslut från Regionstyrelsen bland annat om en icke-regiondriven hälsocentral kan beslutas vara robust.

4.3 Avbrottsplanering

Nuvarande arbete med kontinuitetsplanering, avbrottsplanering, startade med IT- och telefonisystem under hösten 2019. Under 2020–2022 har riktlinje, rutiner och mallar tagits fram som stöd för många verksamheter och materialet utvärderas och anpassas efterhand. Arbetet med avbrottsplanering ska, enligt rutinen, utöver IT-system även innefatta el, vatten och personal. Fokus var att arbeta tillsammans med serviceverksamheterna telefoni och fastighet för att ta fram underlag till centrala reservrutiner för avbrott i sökarsystemet och telefonväxeln.

För att utifrån underlagen ta fram centrala reservrutiner krävs medverkan av bland annat vårdverksamheterna. För att säkerställa att resurser skulle avsättas från de efterfrågade verksamheterna tog regiondirektör beslut i december 2021 av att arbetet skulle prioriteras och efterfrågade resurser avsättas vilket innebar att arbetet kunde starta upp i början av 2022. 2022 togs centrala avbrottsrutiner för bland annat elavbrott och störning i vattenförsörjningen fram. Gasförsörjning är ett av de områden som under året identifierats där det finns behov av reservrutiner. Arbetet med centrala reservrutiner har fortsatt men fokus har också kunnat läggas på att stötta mer verksamhetsnära lokala reservrutiner.

4.4 Vattenförsörjning

En identifierad sårbarhet är vattenförsörjningen för Östersunds sjukhus. 2008 påtalades i arbetet med RSA att frånvaro av reservvatten för sjukhuset är en risk som kan föranleda extraordinär händelse. Sedan 2010 har det pågått en dialog mellan regionen och Östersunds kommun om reservvattenförsörjning för sjukhuset. Hösten 2019 hemställde regionen till MSB om stöd för bedömning, rådgivning och utredning skrevs. Regionen fick ett positivt svar på hemställan och hösten 2020 startade samarbetet mellan regionen, MSB och Östersunds kommun. Arbetet inriktades mot två delar: framtagande av förslag till robustare nödvattenlösning samt framtagande av förslag på reservvattenlösning. Våren 2021 presenterade MSB ett förslag på robustare nödvattenlösning för regiondirektören samt Östersunds kommun. Hösten 2021 uppdrog regiondirektören till fastighetschefen att genomföra en projektering och kalkylering enligt MSB's framlagda förslag på robustare nödvattenlösning.

Arbetet med att projektera och kalkylera för en robustare nödvattenlösning behöver i vissa delar ske under sekretess. Därav har arbetet under året inriktats mot de åtgärder som framkom vid genomförd säkerhetskyddsanalys.

4.5 Klimatanpassning

Inriktningen i risk- och sårbarhetsanalysarbetet under föregående mandatperiod var klimatförändringar. Analysen visar tydligt att regionen framåt behöver arbeta med klimatanpassning. Åtgärdsförslagen från genomförd analys har värderats och prioriterats under 2020. Klimatanpassning är ett relativt nytt område för regionen att arbeta med och spänner över flera verksamhetsområden.

Regionstyrelsen beslutade i november 2019 att regionen ska delta i arbetet med den länsgemensamma handlingsplanen för klimatanpassning. I regionen fanns då ingen samordningsfunktion, struktur eller styrning avseende klimatanpassningsarbetet för regionens verksamheter. Under året har arbetet samordnats av krisberedskap och inriktats på att hitta struktur, arbetsformer och resursplanera arbetet. Beredskapschef och fastighetschef har deltagit i det gemensamma arbetet med Länsstyrelsen. De åtaganden som regionen har i den gemensamma handlingsplanen för länet har uppfyllts.

Arbetet, som är i sin linda, samordnas internt i regionens säkerhetsråd där deltagande funktioner till stor del motsvarar de som behövs för planering och utveckling av klimatanpassningsarbetet. I slutet av 2021 fanns en resurs på 10% av heltid för att arbeta med samordningen av arbetet med klimatanpassning i regionen.

Arbetet inriktades under året mot att genom ett framtaget underlag riskbedöma regionens fastigheter utifrån klimatförändringar. Under hösten riskbedömdes sex utvalda hälsocentraler via platsbesök. Resultatet av bedömningar beskrevs i en rapport som återfördes till de berörda hälsocentralerna. Problem med värme och risk för översvämning är två områden som framkom som problemområden vid riskbedömningarna.

En ambitionsnivå för arbetet med klimatanpassning i regionen behöver tas fram och en långsiktig avsättning av resurser säkerställas för det fortsatta arbetet.

5 Kris- och katastrofmedicinsk beredskap

5.1 Tjänsteman i beredskap (TiB)

Tjänsteman i beredskap, TiB, bemannas dygnets alla timmar och årets alla dagar. Beredskapen har under 2022 fördelats på sju/åtta personer. Förutom att vara larmmottagare är TiB:s viktigaste uppgift att ta beslut om särskild händelse föreligger och aktivera regional särskild sjukvårdsledning.

5.2 Krisledningsnämnd

Krisledningsnämnden har haft fyra ordinarie möten under året. Dessa ordinarie möten har skett via möjlighet till distansuppkoppling och stående punkter på agendan har varit:

- Lägesbild Covid-19
- Vaccinationer
- Cyberhot
- Statliga överenskommelser krisberedskap och civilt försvar, samt pågående utredningar
- Inträffade händelser
- Risk- och sårbarhetsanalysarbetet (LEH)
- Civilt försvar

Under våren genomfördes övning Gråzon 2.0 med syftet att testa Regionens förmåga att hantera en ransomware-attack. Tre av nämndens ledamöter deltog i övningen.

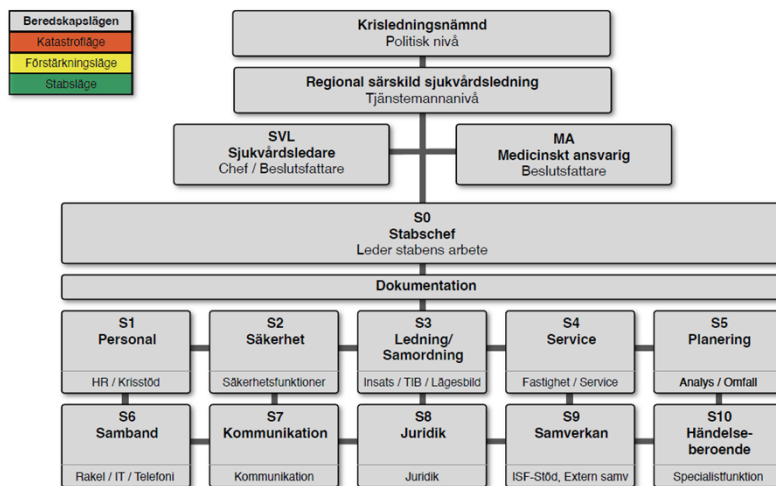
5.3 Regional särskild sjukvårdsledning

Då regionen endast har ett sjukhus har sedan flera år en sammanslagning genomförts av den lokala särskilda sjukvårdsledningen för sjukhuset och den särskilda sjukvårdsledningen på regional nivå. Psykosocial katastrofledning (PKL) är en del av den regionala särskilda sjukvårdsledningen.

5.3.1 Ny stabsstruktur

Covid-19 pandemin och det försämrade säkerhetsläget har medfört en ökad samverkan med regionala och nationella aktörer för regionen. Regionens stabsstruktur för särskild

sjukvårdsledning har tidigare varit indelad i funktioner med benämningar som t.ex. kommunikation, insats och logistik. Vid samverkan med andra organisationer med det otydlighet med vilken motsvarande funktion samverkan ska ske. Därför har under året en ny stabsstruktur arbetas fram med utgångspunkt i NATO-modellen och bygger på Länsstyrelsen Jämtlands stabsstruktur. Ny stabsstruktur för regionen beslutades under hösten enligt bild nedan.

5.4 Regionalt krisledningsråd

På detta forum deltar samma personer som vid särskilda händelser bemannar regional särskild sjukvårdsledning. Stående frågor är t.ex. uppföljning av inträffade händelser, övning och utbildning samt bemanning, arbetsrutiner och planering av den särskilda sjukvårdsledningen. Under 2022 har fyra möten genomförts.

5.5 Lokala kriskommittéer

Hälsocentralerna Bräcke och Ragunda är de enda som genomfört lokal kriskommitté under året. Forumet kriskommitté är en möjlighet för att kunna arbeta förebyggande och diskutera frågor inom krisberedskap och säkerhet. Det saknas andra forum i primärvården där dessa frågor lyfts kontinuerligt. Arbetet med både krisberedskap och civilt försvar behöver prioriteras i primärvården. Robusta hälsocentraler belyser vilken förmåga primärvården behöver ha i vardag, kris och ytterst krig.

5.6 Inträffade händelser

TiB har haft 148 ärenden att hantera under året, varav 7 föranlett att TiB fattat beslut om särskild händelse och inrättat regional särskild sjukvårdsledning. Vid två av dessa tillfällen har anestesibakjouren höjt beredskapsläget för sjukhuset.

När	Händelse	Beredskapsnivå
12-13 januari	Vädervarning	Förstärkningsläge RSSL
6 mars	Trafikolycka Frontalkrock Såå/Åre	Förstärkningsläge RSSL, Förstärkningsläge sjukhuset
22 april	Växelhaveri	Stabsläge RSSL
18 juli	SOS Alarm nere i hela Sverige	Stabsläge RSSL Stabsläge sjukhuset
8 november	Trafikolycka Personbil/Lastbil	Stabsläge RSSL
11 november	Citrix- och telefonistörning	Stabsläge RSSL
28-30 december	Telefonistörning	Stabsläge RSSL

Anpassad ledning har under året samordnat och utfört ledning för Covid-19 och kriget i Ukraina.

6 Säkerhetsskydd

Säkerhetsskyddet regleras i Säkerhetsskyddslagen (2018:585). För att regionen ska kunna genomföra arbetet med att bygga upp civilt försvar ska säkerhetsskyddet finnas på plats.

Ett antal säkerhetsskyddsavtal med externa entreprenörer har genomförts under 2022 och kommer att fortsätta under 2023. Fortsatt kontroll av befintliga säkerhetsskyddsavtal har genomförts genom bland annat platsbesök. Den årliga revisionen och inventeringen för säkerhetsskydd genomfördes i januari.

Arbete enligt handlingsplan SCADA har fortsatt under året och ansvariga för respektive del rapporterar till Regionala Säkerhetsrådet. Arbetet är inte slutfört utan kommer att fortsätta under 2023.

Dokumentshanteringsplan avseende säkerhetsskydd har tagits fram och beslutats samt riktlinje för säkerhetsskydd.

Nationellt nätverk för säkerhetsskydd, drivet av Sveriges kommuner och regioner (SKR) startades upp under året. Regionens säkerhetsskyddschef deltar i nätverket.

6.1 Signalskydd

Signalskydd används för att skydda information som omfattas av sekretess eller annan information med högt skyddsbehov och kan ses som en del av säkerhetsskyddet. En signalskyddsorganisation och system för säkra kommunikationer är etablerad inom regionen, vilket medför ökad robusthet och förmåga att skydda särskilt skyddsvärd information som behöver delas mellan organisationer. Under 2022 har signalskyddsarbetet till största del handlat om löpande förvaltningsarbete.

Området växer nationellt och fler organisationer inför signalskydd i egen verksamhet vilket ökar den nationella förmågan.

Regionalt nätverk för länet finns och har träffats för utbyte av erfarenheter med mera under året.

7 Civilt försvar

Arbete med civilt försvar ska bygga på krisberedskap. Det är svårt att göra en exakt gränsdragning i planerings- och förebyggande arbete mellan krisberedskap och civilt försvar. Arbetet sker därför samordnat i regionen.

Arbetet med civilt försvar har under året utgått från uppdragen från överenskommelsen mellan Socialdepartementet och SKR gällande hälso- och sjukvårdens arbetet med civilt försvar. Insatserna som regionen skulle genomföra fanns inom följande sju områden:

- Krigsorganisation och dess bemanning
- Samverkan och ledning
- Planeringssamverkan
- Utbildning och övning
- Omhändertagande av många skadade
- Försörjningsberedskap
- Motståndskraft

2022 var ambitionen, i enlighet med det statliga uppdragen, att fördjupa planeringen för civilt försvar i hälso- och sjukvårdens verksamheter. Det innebär bl.a. att ta fram en plan för höjd beredskap för specialist- och primärvården. Detta har tyvärr inte varit möjligt, men en stor del av det arbete och prioriteringar som gjorts i samband med hälso- och sjukvårdens omställning med anledning av pandemin bär likhet med den planering som behöver göras för höjd beredskap. Allt sådant arbete är därför tillvarataget för att kunna analyseras noggrannare under 2023. En revidering av regionens plan för höjd beredskap påbörjades under hösten och beräknas vara klart våren 2023.

Rutinen för masskadetriage d.v.s. sortera och prioritera ett större antal skadade, testades vid två tillfällen under året. Dels vid en tabel-topövning med deltagare från akutmottagningen, kirurgen och anestesin. Dels praktiskt med markörer från hemvärnsövning Vildhussen. Vid övningarna framkom synpunkter som har används vid revideringen av rutinen.

7.1 Försörjningsberedskap

Betydelsen av försörjningsberedskap har aktualiserats genom planeringen för civilt försvar och av händelser i närtid t ex bristen i sjukvårdsmaterialförsörjning hösten 2019 som uppstod i ett antal regioner. Covid-19 pandemin har belyst och påvisat behovet av en stärkt försörjningsberedskap och att den lagerhållning som funnits i flera regioner inte varit tillräcklig. Rysslands krig i Ukraina och sanktionerna mot Ryssland har bland annat medfört att regionen har tvingats arbeta mer intensivt med försörjningsberedskap än tidigare. Det har framför allt gällt områdena sjukvårdsmaterial, medicintekniska produkter samt läkemedel.

Regionen har sedan hösten 2020 ett beslut från regionstyrelsen att det ska finnas 14 dagars säkerhetslager för sjukvårdsartiklar i regionen samt 28 dagars säkerhetslager för vissa utvalda sjukvårdsartiklar.

Försörjningsberedskapen under 2022 har fortsatt fokuserats kring försörjning av skyddsutrustning och artiklar för massvaccination mot covid-19. Tillgången till dessa artiklar var bättre 2022 än föregående år. Ett nytt avtal för tvätt och textilier blev klart under året vilket bland annat innehåller krav på robusta försörjning av dessa artiklar.

Ett tillägg i överenskommelsen om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar tillkom under hösten. Den gällde en ökad lagerhållning av vissa utvalda läkemedel och en finansiering för att bekosta den ökade lagerhållningen medföljde. Arbetet påbörjades under hösten och beräknas avslutas 2023.

7.2 Frivilliga, Frivilliga försvarsorganisationer och trossamfund

Frivilliga är viktiga för Sveriges krisberedskap och civilt försvar. De stödjer vid kriser, större olyckor och kan ingå i myndigheters krigsorganisation. Det finns olika typer av frivilliga, både organiserade frivilliga och icke-organiserade. Organiserade frivilliga är exempelvis Frivilliga försvarsorganisationer som är 18 olika ideella medlemsstyrda organisationer med uppdrag inom beredskapsområdet. De utbildar olika förstärkningsresurser för myndigheter, regioner och kommuner samt Försvarsmakten. Icke- organiserade frivilliga benämns också som spontan-frivilliga som oftast uppkommer när större olyckor inträffar tex skogsbränderna 2018 och Covid-19. Trossamfunden utgör en viktig del i det civila samhället och har kompetens och vilja att hantera kriser. Exempel är mottagande av flyktingar.

Under 2022 har samarbetet med Frivilliga försvarsorganisationer startats upp och arbete fortsätter under 2023. För att det civila försvaret ska fungera är det nödvändigt att hela samhällets resurser engageras. Regionen kommer 2023 att göra en behovsanalys över hur frivilliga kan vara en resurs i Regionens samhällsviktiga verksamheter samt krisledning/särskilda sjukvårdsledningar. Det civila försvaret omfattar hela samhället där många aktörer måste samverka för att uppnå utsatta mål.

8 Rakel

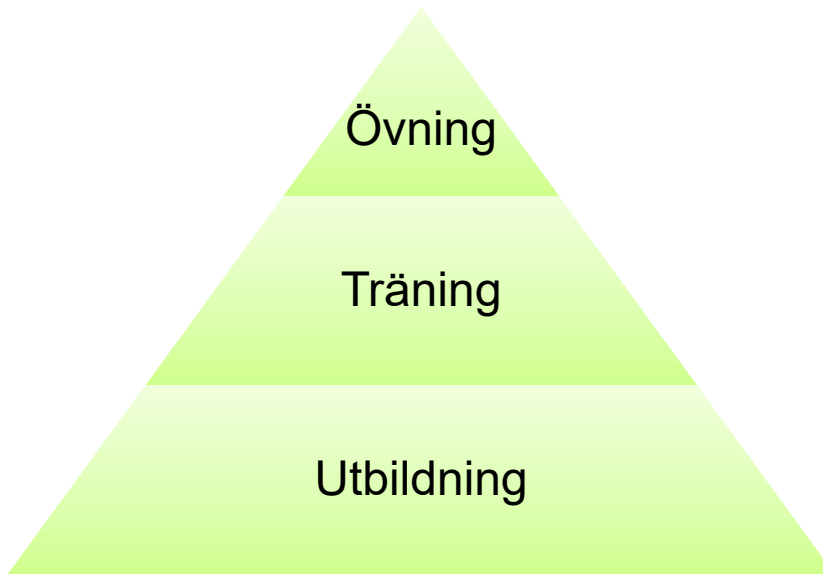
Beredskapschefen ansvarar för förvaltningen av kommunikationssystemet Rakel i regionen. Förvaltningsgruppen har deltagare från ambulanssjukvården och gruppen träffas regelbundet i förvaltningsmöten, men utgör också "första linjen helpdesk" för samtliga rakelanvändare i regionen. Detta medför akuta arbeten och hantering av olika typer av ärenden. Felkällor i rakelsystemet kan vara många och felsökning medför ofta kontakter med andra t.ex. SOS Alarm, MSB och leverantör.

Under 2022 har inga större utvecklingsarbeten skett. Kontinuerlig utbildning av nya användare i t.ex. ambulanssjukvården har genomförts.

Samverkansövningar mellan norsk och svensk ambulans i Nödnett respektive svenska Rakelnätet genomförs ett antal gånger per år med hjälp av SOS Alarm. SOS Alarms nödrutiner vid bortfall av ordinarie IT-system testas ett antal gånger per år vilket framför allt berör ambulansverksamheten.

Regionen deltar i nationellt arbete med nästa generations system för säkra kommunikationer. Övergången till generation 2 kommer bland annat att innebära att regionen behöver kartlägga sitt behov av hur den teknik som tas fram av staten ska användas.

9 Utbildning, träning och övning

Regionen ska bedriva utbildning, träning och övning inom säkerhet, krisberedskap och civilt försvar. Utbildning och träning är en förutsättning för att kunna genomföra övning.

Den årliga utbildningen prehospital sjukvårdsledning, PS, har genomförts för nyanställda inom ambulanssjukvården, då dessa som kan komma att bli aktuell för ledningsroll på skadeplats har denna utbildning som ett grundkrav. Katastrofmedicinsk kurs för ST läkare genomfördes under hösten. Utbildning i pågående dödligt våld (PDV) för ambulanssjukvård, anestesiläkare som bemannar helikoptern samt TiB genomfördes på våren.

Stabschefskurs genomfördes lokalt i mars av Katastrofmedicinskt centrum i Linköping.

Under våren genomfördes två interna övningar.

- Gråzon 2.0 med syftet att testa regionens förmåga att hantera en ransomware-attack. Deltagare var personer från regional särskild sjukvårdsledning, ledamöter från krisledningsnämnden, länsstyrelsen samt utvärderare från de norra regionerna.
- Gråzon 3.0 med syftet att testa regionens förmåga att upptäcka förändringar och störningar i olika skeden. Deltagare var personer från regional särskild sjukvårdsledning samt specifika verksamhets- och enhetschefer.

Test av framtagen masskadetriage genomfördes i mars. Deltagare var läkare från anesthesi och kirurgi samt ledningssjuksköterskor från akuten. Beslut togs att konceptet för masskadetriage ska användas i regionen efter några små revideringar.

Regionen deltog två dagar i övning Vildhussenen, en krigsförbandsövning där hemvärnets olika delar samövades under två veckor i maj. Övningen berörde alla delar från fred till gråzon och slutligen krig. Deltagare i regionen kom från ambulanssjukvården, primärvården, akutmottagningen och regional särskild sjukvårdsledning.

Interaktiv brandutbildning har införts i Regionen under 2022.

10 Samverkan

Dagens samhälle ställer nya och större krav på effektiv hantering av samhällsstörningar när de uppstår, men även stora krav på det förebyggande och förberedande utvecklingsarbetet av beredskap. Aktörsgemensam samverkan och ledning är en förutsättning för att effektivt förebygga och hantera samhällsstörningar. För att skapa största möjliga effekt, behöver gemensam inriktning och samordning uppnås.

Länsstyrelsen har en sammanhållande roll i länet inom krisberedskap och civilt försvar utifrån det geografiska områdesansvaret. Det ingår att ha *ett regionalt råd för krisberedskap och skydd mot olyckor och i övrigt att skapa de strukturer och relationer som behövs*. Det regionala rådet är ett organ för informationsdelning, samråd och samverkan på strategisk nivå i länet för att skapa samsyn på högsta chefsnivå inom området krisberedskap och civilt försvar. Rådet träffas en gång per år och Regiondirektören deltar. Regionala rådet har till sitt stöd en styrgrupp där regionens beredskapschef ingår.

På regional nivå sker deltagande från regionen i länsgemensamma nätverk och arbetsgrupper (samordnade av länsstyrelsen).

På högre regional nivå samverkar regionen i civilområde norr, CIVO Norr, med bl.a. Norra militärregionen samt regionerna Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland.

På nationell nivå deltar regionen i nätverk med myndigheter och andra aktörer.

11 Planering inför 2023

En del av det arbete som inte hann slutföras under 2022 kommer att fortsätta 2023. De arbeten som är prioriterade bedöms både öka regionens förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hantera framtida kriser, höjd beredskap samt ytterst krig. Regionen kommer för 2023 att få utökade statliga uppdrag som ska genomföras både inom krisberedskap och civilt försvar inom hälso- och sjukvården.

Prioriterade aktiviteter under 2023 är att:

- utvärdera genomförda övningar och genomföra nya övningar inom ramen för Gråzon
- analysera hur medlemskapet i NATO kommer att påverka regionens uppdrag
- delta i utvecklingen av en länsförmåga värdlandsstöd, VLS
- färdigställa uppdraget "ökad säkerhet" samt omsätta eventuella beslut i handling
- planera hur kris- och krigsledningsorganisationen ska se ut fortsatt

- införa och utveckla dokumentstruktur för säkerhet och beredskap
- genomföra utbildning och övning; katastrofmedicinska utbildningar, PDV, stabsmetodik och stabschefsutbildning, öva Gråzonsproblematik.
- fortsätta arbetet med att vidta åtgärder inom robusta hälsocentraler
- fortsätta arbetet med avbrottsplanering och reservrutiner
- informera, utbilda, träna, öva
- genomföra åtgärder enligt handlingsplan SCADA
- implementera beslutade åtgärder inom försörjningsberedskap
- delta i lokala, regionala och nationella nätverk
- delta i det fortsatta utvecklingsarbetet med regionala riktlinjer för samverkan i länet
- utveckla arbetet med klimatanpassning
- fortsätta arbetet med riskhanteringsprocessen
- fördjupa planeringen av civilt försvar
- rapportera in mandatperiodens RSA
- arbeta vidare med prioriterade åtgärder utifrån RSA